

Les 57 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Verzoenen כִּפַּר, כִּפְּרָה {kiper} [pi'el].

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd *	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	מִכְפַּר	m ^e chaper	אֶכְפַּר	אֲנִי
Ik (v)	מִכְפַּרְת	m ^e chapèrèt	אֶכְפַּר	אֲנִי
Jij (m)	מִכְפַּר	m ^e chapper	תִּכְפַּר	אַתָּה
Jij (v)	מִכְפַּרְת	m ^e chapèrèt	תִּכְפַּרִי	אַתְּ
Hij	מִכְפַּר	m ^e chaper	יִכְפַּר	הוּא
Zij	מִכְפַּרְת	m ^e chapèrèt	תִּכְפַּר	הִיא
Wij (m)	מִכְפַּרִים	m ^e chap'riem	נִכְפַּר	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מִכְפַּרוֹת	m ^e chap'rot	נִכְפַּר	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מִכְפַּרִים	m ^e chap'riem	תִּכְפְּרוּ	אַתֶּם
Jullie (v)	מִכְפַּרוֹת	m ^e chap'rot	תִּכְפְּרוּ **	אַתֶּן
Zij (m)	מִכְפַּרִים	m ^e chap'riem	יִכְפְּרוּ	הֵם
Zij (v)	מִכְפַּרוֹת	m ^e chap'rot	יִכְפְּרוּ **	הֵן

Gebiedende wijs: m: כִּפַּר kaper, v: כִּפְּרָה kap'rie, meervoud: כִּפְּרוּ ** kaproe, infinitief: לִכְפַּר l^echaper

* In ouder Hebreeuws ontbreekt de jod.

** Hier wordt de mannelijke vorm gebruikt, de vrouwelijke is in onbruik geraakt.

Opdracht 2 Bijbel: De vertaling is een voorbeeld; er zijn meerdere mogelijkheden.

כִּי נָפַשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הוּא	לִכְפַּר עַל – נִפְשָׁתֵיכֶם
kie n ^e fèsh habásár baddám hie *	l ^e chaper al-nafshotechèm
Want [de] ziel van-het-vlees [is] in-het-bloed,	om-te-verzoenen over-uw-zielen,
וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל – הַמִּזְבֵּחַ	כִּי-הַדָּם הוּא בְּנִפְשׁ יִכְפַּר
wa'ani n ^e tatiw láchèm al-hammizbe'ach	kie hadám hoe ban ^e fèsh y ^e chaper
en-ik gaf [het] aan-u op-het-altaar	want het-bloed dat door-de-ziel zal-verzoenen

Deze tekst staat in Leviticus/Wayiqra 17:11. De Naardense Bijbel heeft het zo vertaald:

*Want de bezieling van het vlees, in het bloed zit die,
en dat heb ik u op het altaar gegeven
om verzoening te vragen over uw zielen;
want dat bloed,- door de ziel erin vraagt het verzoening*

* **Toelichting:** הוּא ziet er uit als een typfout, maar is het toch niet. In [Les_27 Extra](#) maakten we kennis met het verschijnsel 'qere – ketiv', waarbij in de Tenach (o.a.) klinkertekens zijn geplaatst die niet met de leesmoeders overeen komen. Blijkbaar is in de loop de eeuwen een overschrijffout ontstaan, doordat het korte streepje van de yod werd aangezien voor een waw. Omdat הוּא hier betrekking heeft op een vrouwelijk woord, hebben de Masoreten (les 03), die de heilige Bijbeltekst niet wilden wijzigen, wel een ie-klank aangegeven.

Les 58 – Reizen 1 – Richting-ה

Om een richting of beweging ergens heen aan te geven wordt het achtervoegsel הַ {áh} gebruikt, de *he-locale*, een toonloze klank, een soort oude naamval van plaats. Dit achtervoegsel kan ook 'in' of 'te' betekenen. Bij woorden eindigend op de vrouwelijke uitgang הַ komt de he-locale achter de oorspronkelijke vrouwelijke uitgang תַּ {at}.

Het achtervoegsel ה-locale heeft ongeveer dezelfde betekenis als het lettervoorzetsel לַ.

We gaan onze **woordenschat** uitbreiden met een aantal voorbeelden hiervan:

הַר	har (m)	Berg	בַּיְתָה	baytáh	Naar huis
הַהָרָה	háharáh	Naar de berg, naar het gebergte	הַשְּׁמַיִם	hashámáyím	Ten hemel, naar de hemel

מִצְרַיִם	mitzrayiem	Egypte
מִצְרַיִמָּה	mitzrayimáh	Naar Egypte
אַשּׁוּר	ashoer	Assyrië (Syrië)
אַשּׁוּרָה	ashoeráh	Naar Assyrië
בְּבֶל	bávèl	Babel
מִבְּבֶלָה	mibávèláh	Vanuit Babel
עֲזָה	gazáh, azáh	Gaza
עֲזָתָה	[g]azátáh	Naar Gaza

De ayin kan dus een heel zachte g-klank weer-geven! De vertalers van de Septuagint, de Griekse vertaling van het OT, kozen er voor om de ayin met een gamma (g) aan te duiden.

צָפוֹן	tsáfon (m)	Noord, het noorden
צָפוֹנָה	tsáfonáh	Naar het noorden, noordwaarts
צְפוֹנִי	ts ^e fonie (bn)	Noordelijk
מַעֲרָב	ma ^a ráv (m)	West, het westen
מַעֲרָבָה	ma ^a ráváh	Naar het westen
מַעֲרָבִי	ma ^a ráv ⁱ e (bn)	Westelijk
הַכּוֹתֵל הַמַּעֲרָבִי	hakkotèl hamma ^a ráv ⁱ e	De Westelijke Muur, Klaagmuur

יָם	yám (m)	Zee, meer, reservoir, West יָמִים yamiam
דָּרוֹם	dárom (m)	Zuid, het zuiden
דָּרוֹמָה	dáromáh	Naar het zuiden
דְּרוֹמִי	d ^e romie (bn)	Zuidelijk
נֶגֶב	nègèv (m)	Zuiden, droogland
מִזְרַח	mizrach (m)	Oost, het oosten
מִזְרָחָה	mizrácháh	Naar het oosten
מִזְרָחִי	mizráchie (bn)	Oostelijk, oriëntaals (Oriëntaalse Joden)
קֶדֶם	qèdèm (m)	Oosten; voorkant; ver verleden:
קְדִימָה	qádímáh (bn)	Voorwaarts
נָסַע	nása [pa'al]	Reizen, op reis gaan
נִסְיָה	n ^e siah (v)	Reis
נוֹסֵעַ	nosea (m)	Passagier, reiziger
נוֹסֵעִים	nosiem	
הַסָּעָה	hasá'áh (v)	Vervoer (v. personen)

Het achtervoegsel ה heeft dezelfde betekenis als het voorvoegsel ל

אָרֶץ	èrètz (v)	Land	אֶרֶץ	artzáh	לְאֶרֶץ	lá'árètz	Naar het land
בַּיִת	bayiet (m)	Huis	הַבַּיִתָּה	habayitáh			Naar huis
שְׂמֹאל	smol	Links	שְׂמֹאלָה	smoláh	לְבַיִת	labayiet	Naar het huis
יָמִין	yámin (m)	Rechts	יְמִינָה	yámináh	לְשְׂמֹאל	l ^e smol	Naar links
שָׁם	shám (bw)	Daar	שָׁמָּה	shámáh	לְיָמִין	l ^e yámien	Naar rechts
הֵן	hen (bw)	Hier	הֵנָּה	henáh	לְשָׁם	l ^e shám	Daarheen
מַעֲלָה	ma'láh (bw)	Boven					Hierheen
מַטָּה	mattáh (bw)	Beneden			לְמַעֲלָה	l ^e ma'láh	Naar boven
עָלִי	^a ley (vz)	Op	עָלִיָּה	^a liyáh (v)	לְמַטָּה	l ^e mattáh	Naar beneden
							Opgang, stijging, immigratie naar Israël

מַעֲרָב ma^aráv (m) West, is afgeleid van de wortel עָרַב èrèv, avond. Het duidt aan, dat het westen de richting is waar de zon ondergaat.

מִזְרַח mizrach (m) Oost, is afgeleid van de wortel זָרַח zarách, stralen, schijnen, het opgaan van de zon. Het duidt de richting aan waar de zon opgaat. (Zie les 84).

De betekenis van de ה-locale kan zijn vervaagd. Zo bestaat naast het gebruikelijke woord לַיְלָה layláh (nacht, bij nacht) nog de oudere vorm לַיִל layil.

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord נָסַע {nása} [pa'al] Reizen (*to travel*). Omdat de derde radicaal (stamletter) toonloos is en de eerste een נ, verloopt de vervoeging afwijkend, de noen assimileert met voorvoegsels. Gebruik vrijmoedig de website <http://www.hebrew-verbs.co.il>

Ik (m)							אָנִי
Ik (v)	נוסעת	nosa'at	נוסעתי	násattie	אָסַע	èssa	אָנִי
Jij (m)							אַתָּה
Jij (v)							אַתְּ
Hij							הוא
Zij							היא
Wij (m)							אֲנַחְנוּ
Wij (v)							אֲנַחְנוּ
Jullie (m)							אַתֶּם
Jullie (v)							אַתֶּן
Zij (m)							הֵם
Zij (v)							הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv:, infinitief: לְנָסוּעַ, לְנָסַע linso'a

Opdracht 2: Bijbel; geef de uitspraak en vertaal. Herken je waar de tekst staat? Zie les 30

צָפְנָה וְנִגְבְּהָ וְקִדְמָה וְיָמָה

וַיָּבֹא יְהוֹדָה וְאָחִיו בֵּיתָה יוֹסֵף

צָפוֹן וְיָמִין, אֶתְּהָ בְּרֵאתֶם

Opdracht 3: Vertaal en noteer de uitspraak. Zie ook Woordenlijst [Les_75](#)

Ik (v) reis naar Egypte

Wij (m) reizen naar het noorden

Zij reisde in oostelijke richting

Het westen van de stad

De reizigers reisden naar Jeruzalem

Bronnen: Leerboek der Hebreeuwsche taal, rabbijn S.Ph de Vries; Grammatica van het Bijbels Hebreeuws, Nat-Lettinga; millon; Hebrew Verb Tables, Tarmon & Uval; www.hebrew-verbs.co.il; Melet 10, Arjeh Gebhard; Ulpator.org.

Zie ook: www.youtube.com/watch?v=DWd04DYwSM0 Direction Words